

Het Parool

6 mei 2014 dinsdag

Laat maar lekker vallen

BYLINE: TEKST PETRA HUIJGEN EN LAURA VAN DER REIJDEN FOTO MARIJN SCHEERES

SECTION: PS Dinsdag

LENGTH: 1551 woorden

Kinderen worden steeds minder blootgesteld aan risico's. Wanneer ze buiten spelen, gebeurt dat vaak onder toezicht van ouders. Dat doet meer kwaad dan goed, blijkt ook uit recent onderzoek. 'Bij buiten spelen hoor je soms een schrammetje op te lopen.'

'De vraag 'doe je wel voorzichtig?' is inmiddels mijn mantra," zegt Marjoleine Wolf (42), eigenares van kinderboekhandel Helden & Boeven. Trots is ze er niet op, maar ze kan niet anders dan haar zoon elke ochtend dat ene zinnetje in te prenten. "Als ik dat een keer vergeet als hij naar school fietst, voel ik me de hele dag schuldig. Ook al maakt het hem waarschijnlijk niet veel uit."

Ook haar vriendin GeertjeMarije Takkenberg (41) herkent zich erin. "We zijn paranoïde geworden," zegt Takkenberg. "Zelfs als mijn kinderen met mijn man gaan zwemmen, zeg ik: krijg ik ze wel met een hartslag terug?"

Kinderen hebben er baat bij vroeg risico's te leren nemen, stelt Els Bertrands van KU Leuven in een onderzoek dat ze vorige maand publiceerde. Van twee groepen vier- tot achtjarigen mocht de ene groep op school drie maanden met scherpe messen zagen, hameren, over kantelbare planken fietsen en op opgestapelde dozen klimmen, terwijl de andere groep drie maanden rustig in de klas bleef knutselen. Daarna moesten de groepen gevaren inschatten bij een fietssituatie. Het resultaat: de eerste groep deed het verrassend veel beter.

"Dit toont aan dat het waardevol is grenzen op te zoeken," zegt Bertrands. "Als kinderen nooit de kans krijgen om risico nemen, is de alertheid weg. Ze houden dan ook op latere leeftijd geen rekening met risico's. De tolerantie voor het oplopen van een schram of een bult is heel laag, terwijl daar eigenlijk niet zo veel mis mee is."

"Het leven van kinderen is net een rode loper," zegt Martin Hup, eigenaar van natuurspeeltuin Het Woeste Westen in Amsterdam-West, de grootste natuurspeeltuin in een Nederlandse stad. "Ze zijn prinses en prinsessen, er mag ze niets overkomen." Er is een speciale term voor: bubblewrap children, kinderen verpakt in bubbeltjesfolie, zodat ze altijd zacht vallen. Traditionele speeltuinen gaan daar volgens Hup in mee: "Wat er mis is met speeltuinen met rubberen tegels en wipkippen? Alles. Het leert je niet wat spelen is omdat je je fantasie niet gebruikt en je leert ook niet wat er gebeurt als je valt. De straat is niet bezaaid met rubberen tegels."

Het Woeste Westen is als natuurspeeltuin een relatief nieuwe ontwikkeling in Nederland. Bertrands: "Het is een ontwikkeling die zegt: let op, we zijn doorgeslagen met het beschermen van kinderen. Ook in Duitsland en Scandinavië is dit gaande."

In natuurspeeltuinen kunnen kinderen rennen, bouwen met planken en in bomen klimmen. Zo worden ze continu blootgesteld aan mogelijk gevaarlijke situaties en leren ze anticiperen. Een wipkip zul je er niet vinden. Hup: "Kinderen bewegen in natuurspeeltuinen vijf keer meer dan die in gewone speeltuinen. Ze nemen risico's en proberen moeilijke dingen." Zo krijgen ze de kans zonder felgekleurde glijbanen en schommels te ontdekken hoe ze willen spelen. Spelen in de natuur is volgens Hup iets dat kinderen moeten leren. En traditionele speeltuinen nodigen niet uit om de fantasie te gebruiken.

Angst voor de natuur

Steeds minder kinderen mogen lekker buiten spelen. De kans dat er iets verkeerd gaat, vinden ouders te groot, dus blijven de kinderen in de achtertuin of gaan ze helemaal niet meer naar buiten, aldus Agnes van den Berg, hoogleraar natuurbeleving en auteur van onder andere *Kom je buiten spelen: een advies over onderzoek naar de invloed van natuur op de gezondheid van kinderen* (2007).

Dat is terug te zien in het mobiliteitsgedrag van kinderen. Uit onderzoek van Kennisplatform Verkeer en Vervoer (2012) blijkt dat één op de drie basisschoolkinderen met de auto naar school wordt gebracht, terwijl 97 procent van de kinderen binnen een straal van twee kilometer van school woont.

"Ouders vinden het verkeer eng, maar die angst versterkt zichzelf ook omdat mensen er veel mee bezig zijn," zegt Marco te Brömmelstroet, onderzoeker ruimte en mobiliteit aan de UvA. En het is inderdaad drukker geworden in Amsterdam, maar mensen laten zich te veel leiden door hun angst. "Dat kan ervoor zorgen dat minder kinderen de straat op gaan en daardoor ontstaat er nog meer autoverkeer en wordt het nog gevaarlijker." Kinderen leren ook minder goed omgaan met het verkeer, doordat ze er steeds later zelfstandig aan deelnemen.

Een andere angst van ouders is biophobia: angst voor de natuur. Volgens Agnes van den Berg heeft iedereen een aanleg om angst voor de natuur te onwikkelen. "Dat gebeurt nu steeds sneller, omdat mensen minder snel in aanraking komen met de natuur. Je ontwikkelt dan de angst dat je van alles kan overkomen als je in aanraking komt met bijvoorbeeld beestjes, en de overtuiging dat je ziek wordt van viezigheid. Dus kies je eerder een veilig ogende rood-geel-blauwe speeltuin dan een klimbos."

De huidige maatschappij is volgens Van den Berg intolerant voor risico's. Uit onderzoek van Kennisplatform Verkeer en Vervoer blijkt dat negentien procent nauwelijks buiten speelt. Als voornaamste reden wordt genoemd dat het buiten spelen steeds meer 'concurrentie' van binnenactiviteiten heeft. Van den Berg: "Vroeger gingen kinderen klagen als ze te veel binnen zaten. Dat is allang niet meer zo, want er is genoeg afleiding in de vorm van televisie en iPad." Onder het inperken van risico's valt ook het verkiezen van een traditionele speeltuin boven een natuurspeelplaats, waarin veel meer onbekende factoren meespelen.

Van den Berg begon zich ongeveer tien jaar geleden te verdiepen in natuurspeeltuinen: "Toen voelde ik me nog als een roepende in de woestijn." De groeiende interesse voor deze speelplaatsen laat volgens haar zien dat er steeds meer behoefte aan natuur is, en dat mensen de voordelen ervan inzien. "Dat ouders aanvankelijk bang zijn, is begrijpelijk. Maar als je objectief kijkt, kan een kind ook erg lelijk vallen van de rood-geel-blauwe speeltoestellen, zelfs onder hun toezicht." Onderzoek van onsuurment en Veiligheid wijst het klimrek aan als de grootste boosdoener: ongeveer een derde van de ongelukken met speeltoestellen gebeurt door klimrekken.

Kinderen vallen in natuurspeelplaatsen vaker, zegt Van den Berg, maar ze lopen dan een kleine verwonding op; een schrammetje of een blauwe plek. Door dit soort kleine valpartijen leren ze afwegingen te maken over hun eigen veiligheid en kansen. "In een reguliere speeltuin gebeuren minder ongelukken, maar lopen kinderen snel iets ernstigers op doordat ze zich minder zeker voelen. Kinderen die in de natuur spelen, ontwikkelen zich ook sneller. Motorische vaardigheden worden groter, maar ook hun zelfvertrouwen groeit. Dat is al veel eerder aangetoond."

Goed op je bek gaan

Sander Borsje, oprichter van Boomhuttenfest en de Mobiele Natuurspeelplaats, speelt met zijn uitvindingen in op de te beschermende houding van ouders. Met de Mobiele Natuurspeelplaats gaat hij langs festivals als Oerol om kinderen kennis te laten maken met het spelen met natuurlijke materialen. "Kinderen mogen kennelijk niet meer vallen. Dat is jammer, want als je niet leert vallen, ga je een keer verschrikkelijk op je bek."

Aan de speeltoestellen die hij heeft, zitten scherpe punten waar kinderen zich aan kunnen verwonden, en ze spelen met hamers en zagen. Allemaal dingen die mis kunnen gaan, maar in de praktijk gebeurt dat vrijwel niet. "Ouders wijzen me er soms op dat het wel een risico is. Misschien nemen we wel een groot risico, maar we laten ook zien dat het kan, want we zien dat kinderen vanzelf beter opletten. We mogen best meer vertrouwen in kinderen hebben. Speeltoestellen van de gemeente zijn ingesteld op het gevoel dat kinderen beschermd moeten worden. Als kinderen in de speeltuin ergens vanaf vallen, is de gemeente verantwoordelijk. En dat willen ze niet. Dus timmeren ze alles dicht, zodat ze het in elk geval veilig hebben gemaakt."

Bij Martin Hup in Het Woeste Westen zijn de toestellen die er staan, gekeurd. "Maar de meeste dingen zijn speelaanleidingen: voorwerpen die uitnodigen tot spelen, zoals takken, stenen en losse stammetjes. Dat is wat natuurspeeltuinen onderscheidt. En de ouders die hier komen zijn altijd enthousiast. Natuurlijk is er wel eens een kind gevallen, maar mensen geven ons daar nooit de schuld van en ze komen daarna rustig nog eens terug. Kinderen rennen hier soms hele middagen rond. Ouders vinden dat heerlijk."

Wolf voelt zich schuldig als ze nadenkt over wat er met haar kinderen kan gebeuren. "Mijn zoon is een brokkenpiloot, maar ik ben bang dat het deels mijn schuld is. Als kinderen een keer vallen, krijgen ze meer zelfvertrouwen als ze het daarna wel goed doen. Maar ik was zo'n moeder die onder het klimrek stond om haar kind op te vangen als hij zou vallen. Misschien is hij niet genoeg gevallen."

NATUURSPEELTUINEN

De Natureluur

President Allendelaan

Het Woeste Westen

Overbrakerpad 3

Buurtwerkplaats Noorderhof

Sloterplas.

Natuurspeeltuin Plan West

Van Speijkstraat 65a

Natuurspeeltuin en kinderboerderij Het Diereneiland

Molenwijk 1

Natuurspeeltuin Maakland en kinderboerderij Jeugdland

Valentijnkade 13

Kinderboerderij De Werf

Archimedeslaan 59

Kavel 1, bij de entree van Haveneiland

IJburg

Natuurspeeltuin Dapperbuurt

Tweede van Swindenstraat.